Ove **C**hristiansen

Landsled - Cleethorpes og hjem igen

2023

© Ove Christiansen, Løgumkloster, 2023. Alle rettigheder forbeholdes.

Forord

Min fars forældre, som jeg har været vant til at kalde "Bedstefar" og "Bedstemor", flyttede år 1900 til England, hvor min bedstefar var blevet forhyret på en trawler hjemhørende i fiskeribyen Grimsby.

C.F. Christiansen (1875-1957)

Olga Christiansen, f. Johansen (1880-1960).

Almindelig kendt som "C.F. Christiansen, Landsled". I familien omtalt som "bedstefar". Eksamen som maskinist i 1897 og sejlede på diverse dampskibe i Danmark. Sammen med sin hustru, Olga Christiansen, flyttede han 1900 til England, hvor de bosatte sig i New Cleethorpes, en forstad til fiskeribyen Grimsby. Her blev han forhyret som maskinist på en Grimsby-baseret trawler, "Kastoria".
Flyttede i 1909 tilbage til Møn efter faderen Lars Christiansens død, hvor han overtog forældrenes hus i Landsled, det nuværende Klintevej 150. I begyndelsen ernærede han sig ved lidt af hvert, landbrug, salg og reparation af cykler og senere landbrugsmaskiner. Lagde grunden til, hvad der senere udviklede sig til Landsled Maskinforretning.
1955 solgte han sin ejendom med forretning til maskinmester Kjeld Stoltze. Sammen med sin hustru og den ældste datter, Margrethe, flyttede han ind i "Jordemoderhuset" på den anden side af vejen. Her boede han til sin død.

I familien omtalt som "bedstemor". Rejste sammen med sin mand, C.F. Christiansen til England år 1900. Her bosatte de sig i en forstad til Grimsby, New Cleethorpes, på adressen 49, Hart Street.
Mens de boede her fik de børnene Margrethe, Christian, Carl, Lars og Knud. I 1909 rejste familien tilbage til Danmark.
Hvis man er interesseret i flere informationer om bedstemors familie, se Vivian Linds hjemmeside: *vivianlind.dk/slaegten/slaegten.htm*

I perioden 1900 til 1909 boede de i en lille badeby ved navn Cleethorpes, der ligger øst for Grimsby ude ved floden Humber's udmunding i Nordsøen. Mens de boede der, fik de fem børn, Margrethe, Christian, Carl, Lars og Knud. En yngre søster, Kirsten, blev - som der senere blev sagt - "lavet i England, men født i Danmark".

Strandpromenaden i Cleethorpes. Kilde: Ove Christiansen

Dette skrift rummer, hvad jeg har kunnet finde frem til af oplysninger om deres ophold derovre. Det er blevet lidt spredt fægtning afhængig af, hvad der tilfældigvis har foreligget af informationer og billeder.

Skriftet knytter sig således til den lille bog, jeg udgav i 2008, "En historie om Landsled og familien Christiansen".

Nærværende skrift skal også opfattes som et udkast, som jeg håber kan blive tilo en rigtig udgivelse senere hen

Indledning

Bedstefar og bedstemor blev gift den 8. august 1900. På dette tidspunkt havde bedstefar allerede opholdt sig i Grimsby i England i en periode. I Keldby kirkebogs indførsel vedrørende deres bryllup står der om hans opholdssted: "... for Tiden i Grimsby i England". Det oplyses også at "Brylluppet var blevet udsat paa Grund af Brudgommens Sygdom".

Det vides ikke nøjagtigt, hvornår bedstefar er taget derover, men den 23. april 1900 er han blevet medlem af en fagforening med det imponerende navn: "Amalgamated Society of Engineers, Machinists, Millwrights, Smiths & Pattern Makers".

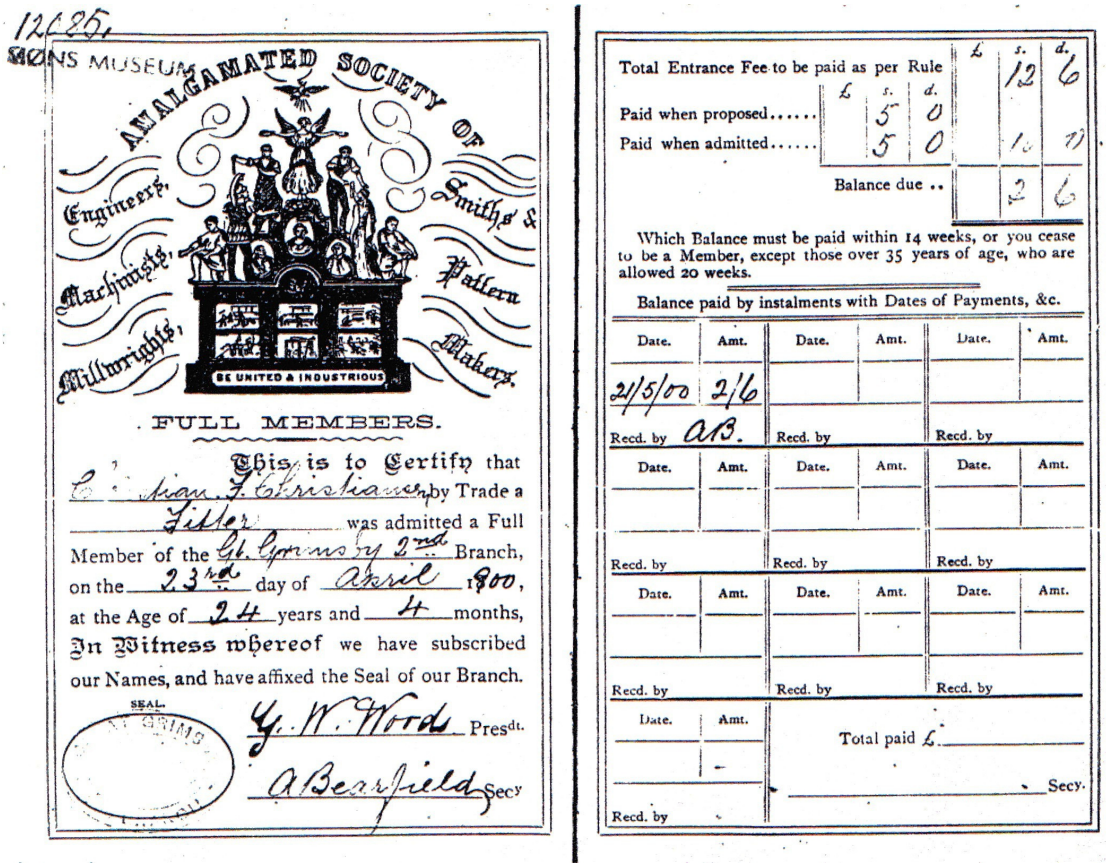
12685.
MØNS MUSEUM
AMALGAMATED SOCIETY OF Engineers, Machinists, Millwrights, Smiths & Pattern Makers.
BE UNITED & INDUSTRIOUS
FULL MEMBERS.
This is to Certify that Christian F. Christiansen by Trade a Fitter was admitted a Full Member of the Gt. Grimsby 2nd Branch, on the 23rd day of April 1900, at the Age of 24 years and 4 months, In Witness whereof we have subscribed our Names, and have affixed the Seal of our Branch.
SEAL.
G. W. Wood Presdt.
A Beardfield Secy
Total Entrance Fee to be paid as per Rule 12 6
Paid when proposed..... 5 0
Paid when admitted..... 5 0
Balance due .. 2 6
Which Balance must be paid within 14 weeks, or you cease to be a Member, except those over 35 years of age, who are allowed 20 weeks.
Balance paid by instalments with Dates of Payments, &c.
Date. Amt. Date. Amt. Date. Amt.
21/5/00 2/6
Recd. by AB.
Total paid £
Secy.

.Arkiv: Møns Museum

Hans erhverv opføres som "Fitter", hvilket nærmest kan oversættes som montør, mekaniker eller maskinist.

Den 7. maj 1897 havde han i København taget eksamen som maskinist, men først de 25. juni 1901 har han fået den danske konsul i Hull til at

udstede en attestation deraf. Hvad han har arbejdet med inden det tidspunkt vides ikke. Men på et eller andet tidspunkt er han blevet påmønstret en trawler ved navn S/S Kastoria, som var blevet søsat i 1900.

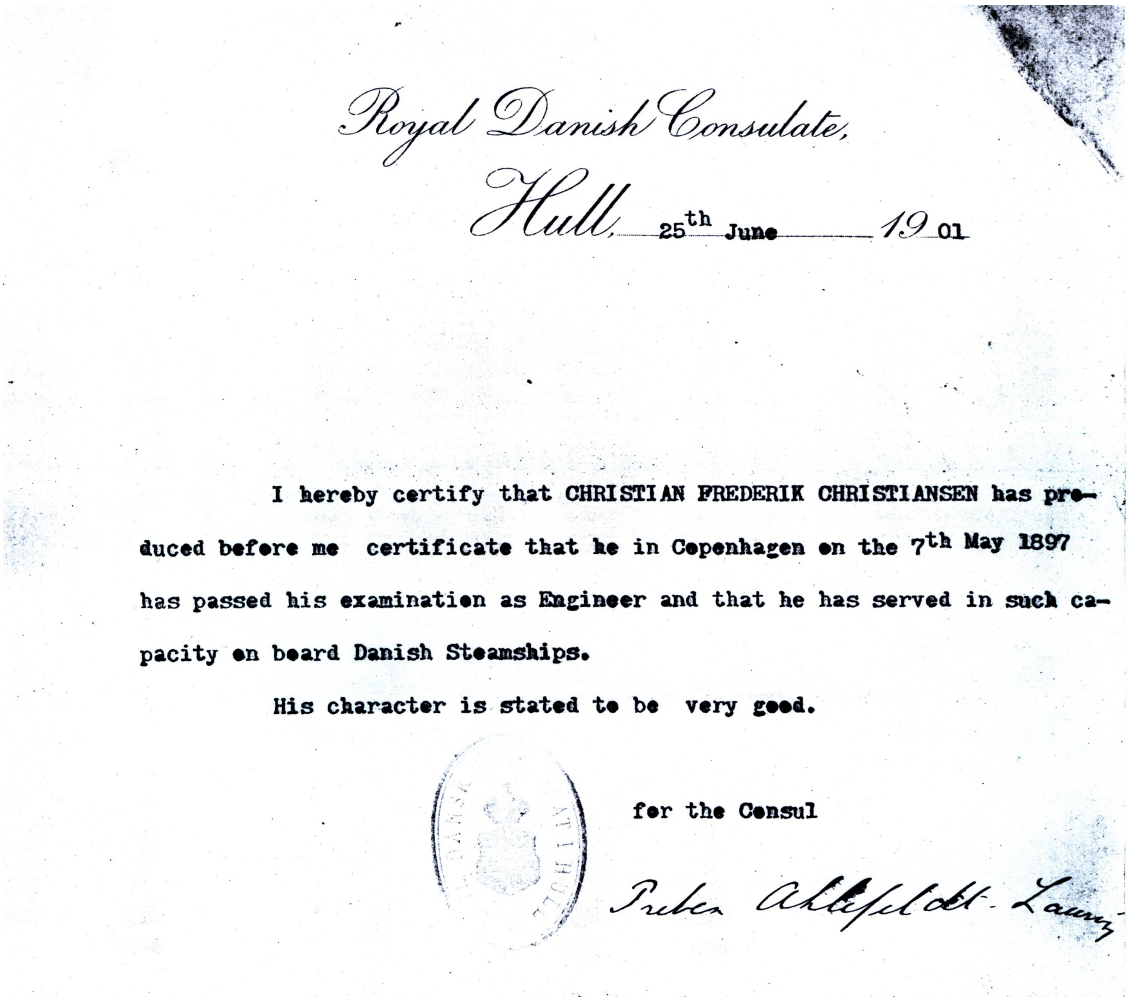

Royal Danish Consulate,

Hull, 25th June 1901

I hereby certify that CHRISTIAN FREDERIK CHRISTIANSEN has produced before me certificate that he in Copenhagen on the 7th May 1897 has passed his examination as Engineer and that he has served in such capacity on board Danish Steamships.

His character is stated to be very good.

for the Consul

Peter Ahlefeldt-Laurvig

(Arkiv: Møns Museum)

Bedstemor er fulgt med bedstefar tilbage til Grimsby, formodentlig umiddelbart efter brylluppet. Det er lidt usikkert, hvor de har boet i begyndelsen; de optræder ikke en folketælling over Grimsby fra begyndelsen af 1901. Men den ældste datter, Karen Margrethe, er født i Grimsby den 6. oktober 1901 ifølge Keldby kirkebogs indførsel vedrørende hendes konfirmation. Fra en del korrespondance, bl.a. postkort, ved vi, at de har boet i en lille badeby udenfor Grimsby, Cleethorpes, på adressen 49, Hart Street. Og under den adresse optræder i den lokale vejviser, ” , en “Marine Engineer” Christian Frederik Christiansen. Hvor de har boet før det tidspunkt vides ikke.

Grimsby og Cleethorpes

Fiskeribyen Grimsby ligger i grevskabet Lincolnshire et stykke inde i udmundingen af floden Humber. På et tidspunkt har den været verdens største fiskerihavn. Længere ude mod kysten ligger badebyen Cleethorpes.

Området er en del af det, der i vikingetiden kaldtes Danelagen, hvad bynavnene også bærer præg af (”Grims by” eller ”Grimurs by”, ”Clees torp”).

Kort fra turistbrochure. www.flyingimages.com/roadmaps

Omkring år 1900 har området mellem Grimsby og Cleethorpe været åbent land med marker på begge sider af Grimsby Road, der forbinder de to byer. Først i 1901 er der blevet anlagt et system af sidegader på begge sider af Grimsby Road, hvorefter området er blevet udstykket. Området blev kaldt for New Clee eller New Cleethorpes, og den yderste af disse nyanlagte sidegader fik navnet Hart Street.

Og på et eller andet tidspunkt har vores bedsteforældre bosat sig i Hart Street i et formodentlig nybygget hus på nr. 49.

49, Hart Street i 1986 og i 2002. Den tids engelske rækkehuse vender den smalle side ud mod gaden. Huset går altså mere i dybden, og bagtil er der desuden en lille gård eller baghave, der vender ud mod en gang- og cykelsti, der løber mellem baghaverne og parallelgadens baghaver. Foto: Ove Christiansen.

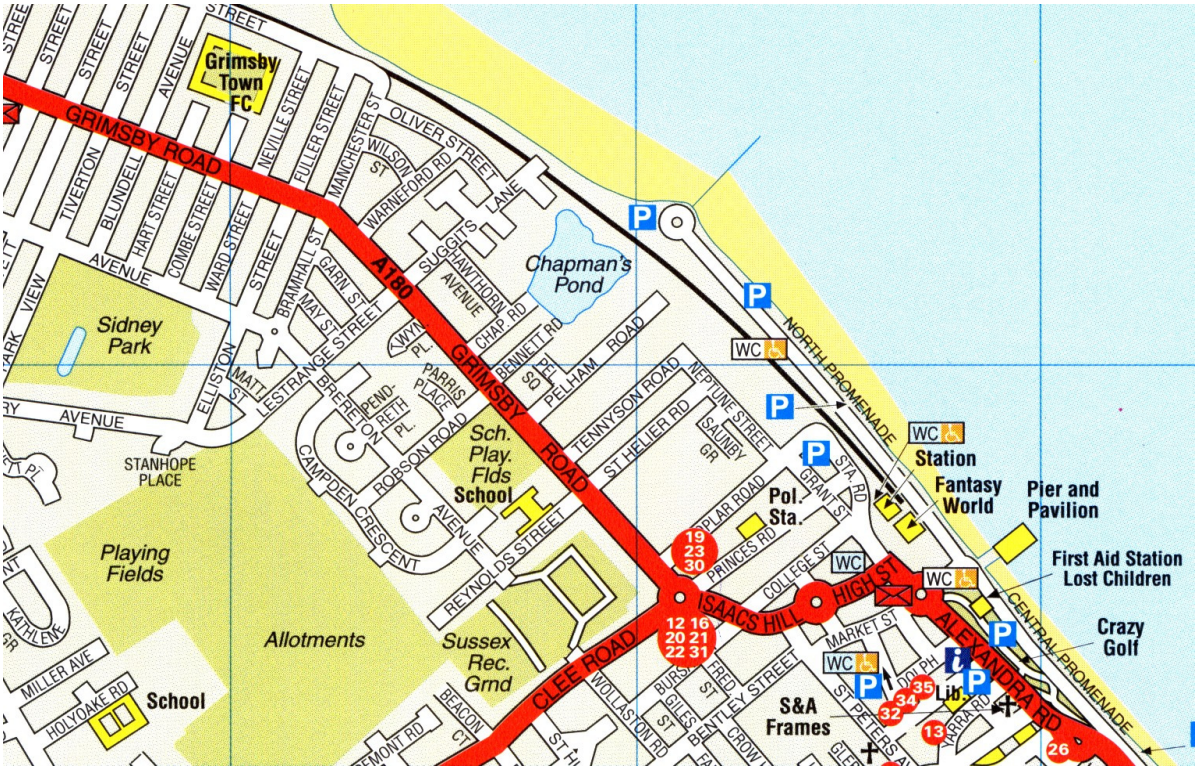

Kort over Cleethorpes. Det oprindelige Cleethorpes ses forneden til højre med stationen og anløbsbroen (”Pier and Pavillion”). Grimsby Road, markeret med rødt, forbinder byen med Grimsby, der ligger et par kilometer længere vestpå. Hart Street ligger foroven til venstre ud for fodbold stadion’et, ”Grimsby Town FC”. Nr. 49 ligger på den østlige side af gaden, syd for Grimsby Road Til Højre for ”Sidney Park” ses Elliston Street, hvor skolen ligger. (Kort fra turistbrochure).

Familie i England

Bedstemors ældre søster, Caroline, blev gift med en klejnsmed Adolf Nielsen, hos hvem bedstefar i øvrigt har stået i lære. Men Caroline blev enke allerede i 1898, da Adolf døde af tuberkolose. Derfor kom Carolines to døtre Oda (kaldet "lange Oda") og Thora til England, hvor de i hvert fald i en periode har boet hos bedstefar og bedstemor.

På et tidspunkt har Oda også boet hos en dansk familie ved navn Olsen eller Olesen.

Fra venstre: bedstemor, Thora, bedstefar. Arkivfoto: Anton Hansen

Fra venstre: Margrethe, Thora med Christian, min far, på skødet. Arkivfoto: Anton Hansen

Bedstemors ældste søster, Anna Laurine, blev gift med skomager Hans Christoffer Nielsen, Tjørnemark. To af deres døtre, Carla og Oda Marie kom også til Grimsby.

Carla kom til England som 18-årig for at bo hos bedstefar og bedstemor. Det fortælles, at bedstemor havde brug for hendes hjælp. Mens hun opholdt sig derovre lærte hun fransk vask og strygning og fik sin egen forretning, efter at hun i 1919 var blevet gift med Frederik.

Frederik og Carla (Arkivfoto: Anton Hansen)

Frederik var styrmand med egen båd, og de fik også deres eget hus i Grimsby eller Cleethorpes.

Carlas niece, Vivian Lind, fortæller følgende:

"Frederik var født i Ballum i Sønderjylland, som på det tidspunkt var tysk, og selv om familien var flyttet til Esbjerg, og selv om Frederik havde dansk pas, blev han i England regnet for tysker. Han blev bedt om at forlade England

omgående, og familien måtte flygte med hvad, de kunne bære og efterlade resten af deres ejendom.

Det var en hård tur for dem at komme til Esbjerg, hvorfra Carla fortsatte til Møn med sin søn Hans. Han havde fået lungebetændelse og døde 2 dage senere. Carla rejste tilbage til Esbjerg, hvor familien bosatte sig hos Frederiks mor.

Carla fik et rengøringsjob på kommunekontoret. Det var tidligt om morgenen, og snart havde hun flere rengøringsjob, så hun efterhånden gjorde rent det meste af natten.Da flere og flere fiskekuttere blev minesprængt, bad Carla sin mand om at gå i land, og Frederik blev Esbjergs første fastansatte nattevægter."

Kilde: http://vivianlind.dk/skomagerslaegten/02_carla/carla.htm

Til orientering for resten af familien: Vivian Lind er oldebarn af bedstemors ældste søster, Anna Laurine.

Carlas søster Oda, også kaldet ”Lille Oda”, hed Oda Marie Nielsen og blev gift med Solomon, som var fisker. På et eller andet tidspunkt, det vides ikke hvornår, er de også kommet til Grimsby.

Oda og Solomon med børnene Anna og Jacob. Arkivfoto: Vivian Lind.

Solomon, som var født på Færøerne har også arbejdet som fisker i Grimsby, og fra sine ture har han skrevet en del postkort til de ældste af bedstefars og bedstemors børn.

I Grimsbys folketælling for perioden optræder en "Stoker", d.v.s. fyrbøder ved navn Solomon.

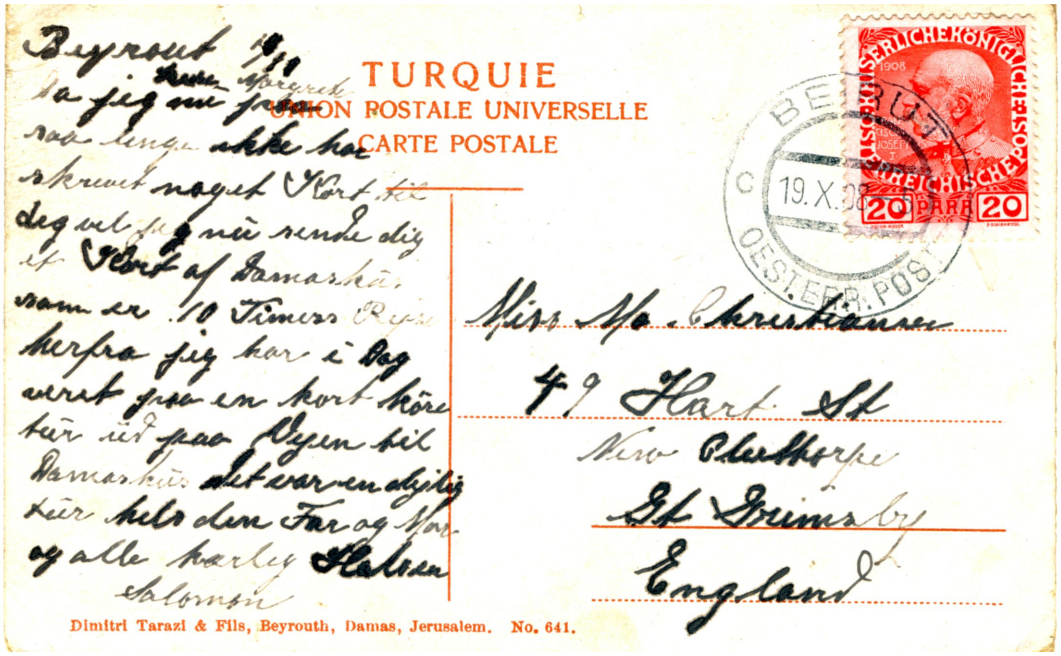

Postkort fra Solomon til "Miss Ma. Christiansen". Teksten lyder: Beyrout (ulæselig dato). Kære Margrethe. Da jeg nu paa saa længe ikke har skrevet noget Kort til dig vil jeg nu sende dig et Kort af Damaskus som er 10 Timers Rejse herfra jeg har i Dag været paa en kort køretur ud paa Vejen til Damaskus det var en dejlig tur hils din Far og Mor og alle kærlig Hilsen Solomon. Kilde:Ove Christiansen. Billedsiden af kortet mangler p.t. /oc.

Postkort fra Solomon, adresserer til "Mr. C. F. Christiansen yngre", min far. Teksten lyder: Kære Christian, Jeg sender dig Det her for at Du skal være en god Dreng og gaa flittig I Skole kærlig Hilsen Solomon. Kilde: Ove Christiansen.

Desuden har min far også modtaget et fødselsdagskort fra Oda:

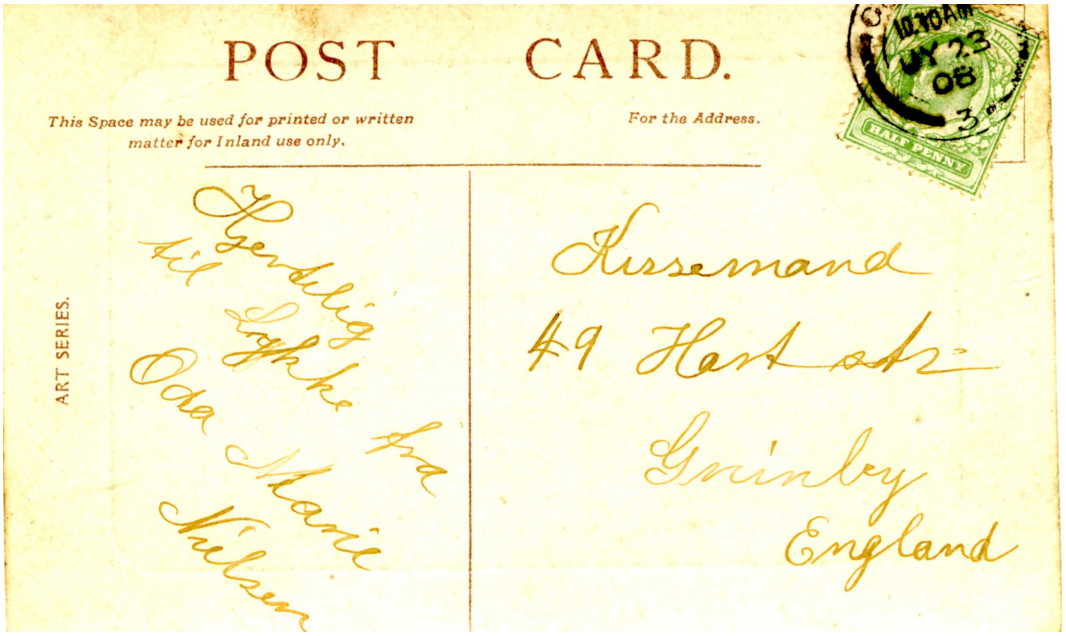

Og også fra Oda søster Clara har han modtaget et noget rodet postkort adresseret til "Kisse knald Buks".:

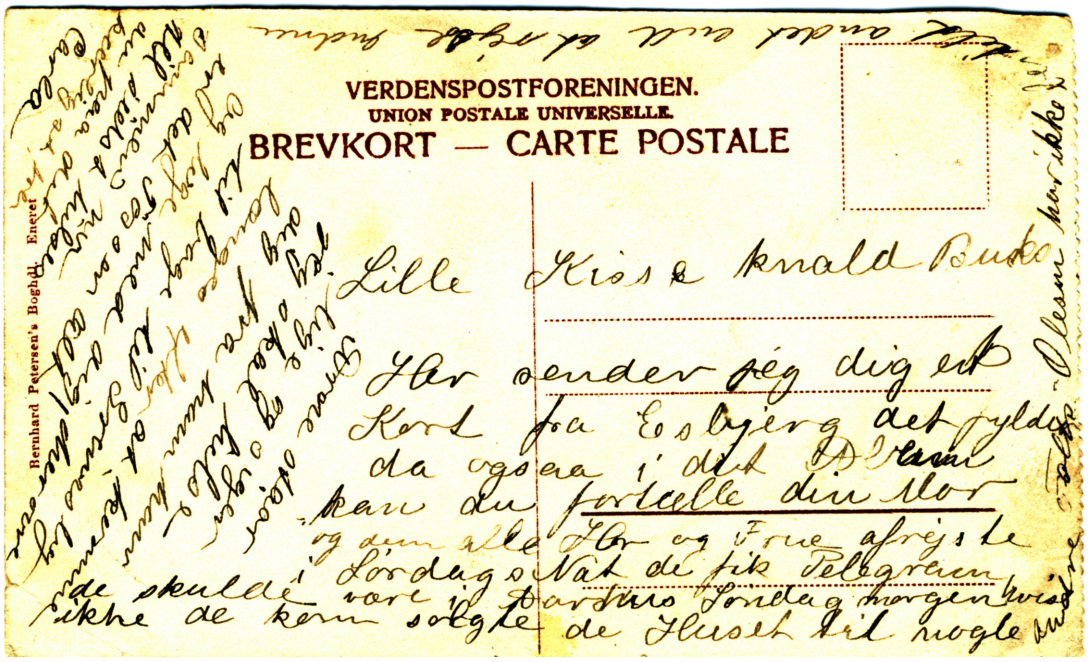

Glimt af erindring om Cleethorpes

Der er ikke så mange.

Efter mit første besøg I Cleethorpes i 1986 besøgte jeg min fars storesøster, Margrethe, for at fortælle hende derom. Jeg spurgte hende også, om hun ikke kunne huske noget fra sin opvækst i Grimsby og Cleethorpes. ”Næh – ”, svarede Faster, ” – jeg fik jo ikke lov til sådan at løbe omkring, det var kun drengene, der fik lov til det”. Hun kunne dog huske, at der lå en lille park for enden af Hart Street; det er den, der hedder Sidney Park.

Hun kunne også huske en episode, hvor hun sammen med bedstemor og et par af brødrene skulle gå over en gangbro af en slags, og da de efter meget besvær var kommet over, måtte de gå tilbage, fordi én af drengene havde troet, at man skulle tage træskoene af og stille dem, inden man gik op på broen.

Min far begyndte at gå i skole derovre. Han har også lært engelsk, men glemte det stort set igen efter at være vendt tilbage til Danmark. Men han huskede fra sin første skoledag, at skolelederen havde sagt til ham: *”I think, I’ll put you with Miss Parker”.* Miss Parker var en lærerinde på skolen, i hvis klasse han blev placeret.

Min fætter Poul har fortalt, at hans far en enkelt gang har sunget en sang som bedstemor plejede at synge for børnene. ”For the hunting we will go....”, eller noget i den retning.

På internettet kan man finde dette børnerim:

A hunting we will go, a hunting we will go
Heigh ho, the dairy-o, a hunting we will go
A hunting we will go, a hunting we will go
We'll catch a fox and put him in a box
And then we'll let him go

Der er fem vers; de tre første linjer er de samme i hvert vers; de to sidste liner handler om det dyr, man fanger, og hvad man gør ved det. Og det er nok det lille børnerim, bedstemor har sunget for sine børn.

Min far sang af og til for mig en engelsk sang om bjørnen, der gik over bjerget for at se, hvad der var at se (melodien er "For he's a jolly good fellow ..."):

The bear went over the mountain, the bear went over the mountain
The bear went over the mountain, to see what he could see.
And all that he could see, and all that he could see
Was the other side of the mountain, the other side of the mountain
The other side of the mountain, was all that he could see.

The bear went over the river, the bear went over the river
The bear went over the river, to see what he could see.
And all that he could see, and all that he could see
Was the other side of the river, the other side of the river
The other side of the river, was all that he could see.

I 1909 vendte familien tilbage til Danmark og Møn og flyttede ind sammen med min bedstefars mor, som var blevet enke. Min far fortalte, at bedstefar havde opmuntret sine ældste børn til at holde deres engelskkundskaber ved lige, da han mente, at det ville blive til nytte for dem i deres voksne tilværelse. Men det var blevet bremset af bedstefars mor, som havde forbudt, at der blev talt engelsk i hendes hus. Min far mente, at hun havde en mistanke om, at det var hende, børnene talte om, når du snakkede engelsk indbyrdes. Ifølge min far havde hendes mistanke været fuldt berettiget.

Men jeg har hørt, at min fars yngre bror, Lars, i mange år sagde "if" i stedet for "hvis".

Ellers er der ikke vist overleveret nogen konkret erindring om familiens ophold i England.

Skolegang i Cleethorpes.

Mens familien boede I England, nåede de ældste af børnene at blive gamle nok til at starte deres skolegang i "Elliston Street Infants' School". Elliston Street er en parallel-gade til Hart Street, og skolen var en nyanlagt skole, som først åbnede i 1907 for at betjene de nye boligområder.

Skolen blev ledet af en "Headmistress" ved navn Miss Ethel Greenfield. Det fortælles om hende, at hun havde sin frisure sat op i det, vi kalder "frikadeller", og som man i England åbenbart kalder "ear-phones", hovedtelefoner. Den "Miss Parker", som min far kunne huske navnet på hed "Miss Adeline Ann Parker"; det fortælles, at hun hyppigt var sygemeldt.

Cleethorpes er en lavtliggende kystby og tidevandet ved den engelske Nordsø-kyst er kraftigt. For en del år siden er byen blevet ramt et højvande så kraftigt, at dele af byen blev oversvømmet, derunder skolens kældre, hvorved dens arkiver, klasseprotokoller, fotos m.m. er gået tabt. Man har stort set ingen informationer ældre end 1964. Dog er man stadig i besiddelse af skolens "Punishment.Book", straffebogen, og jeg har fået at vide, at hverken min far eller Margrethe er optaget deri.

Elliston Street Infants' School
(www.ellistoninfantschool.co.uk)

I begyndelsen af familiens sidste år i England modtog Margrethe, et diplom for regelmæssigt fremmøde i løbet af et år.

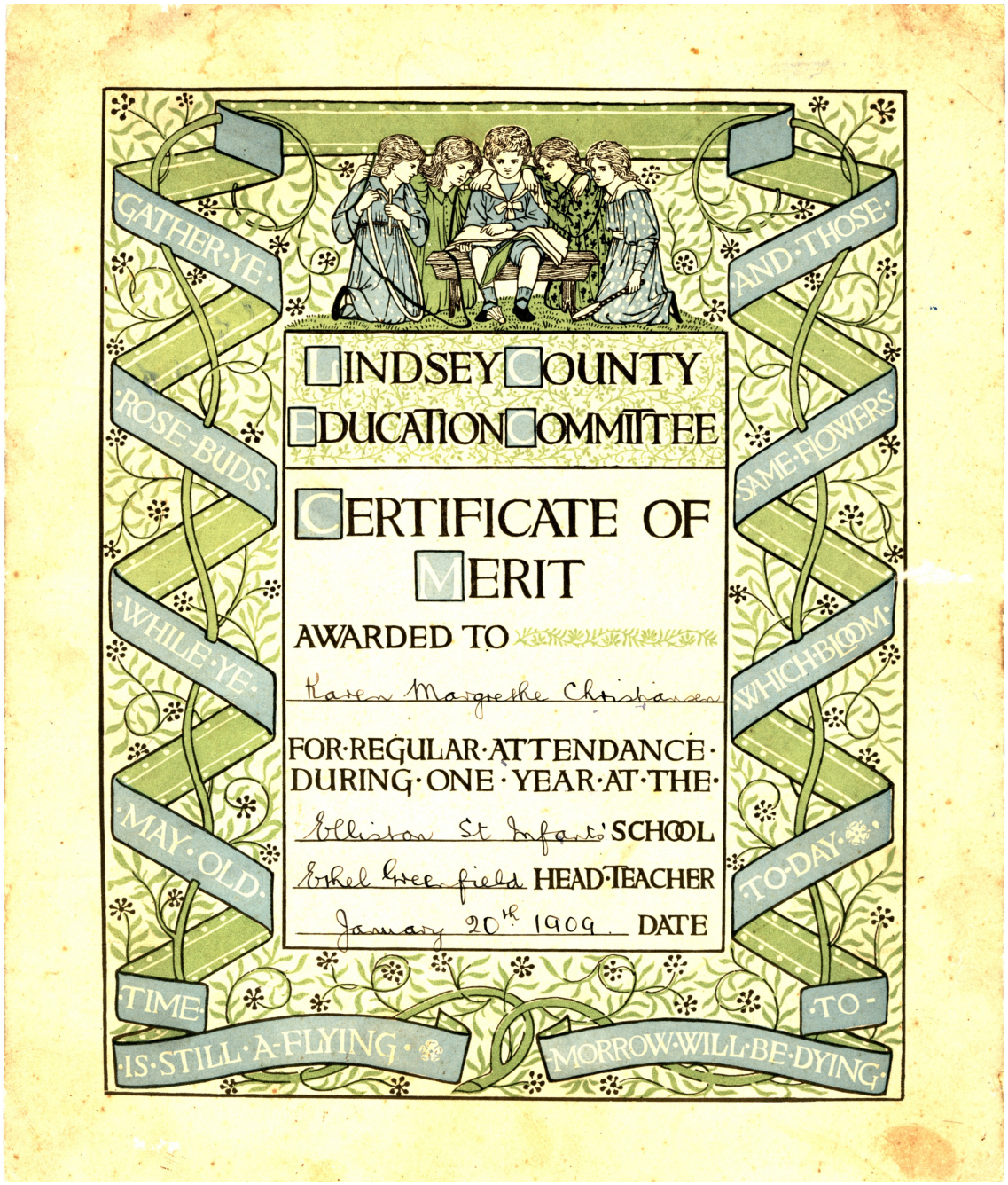

Arkiv: Ove Christiansen; modtaget af Svend Hansen

Senere på året, kort før familien vendte tilbage til Danmark, modtog min far et eksemplar af Det nye Testamente med dedikation af skolelederen Ms. Greenfield.

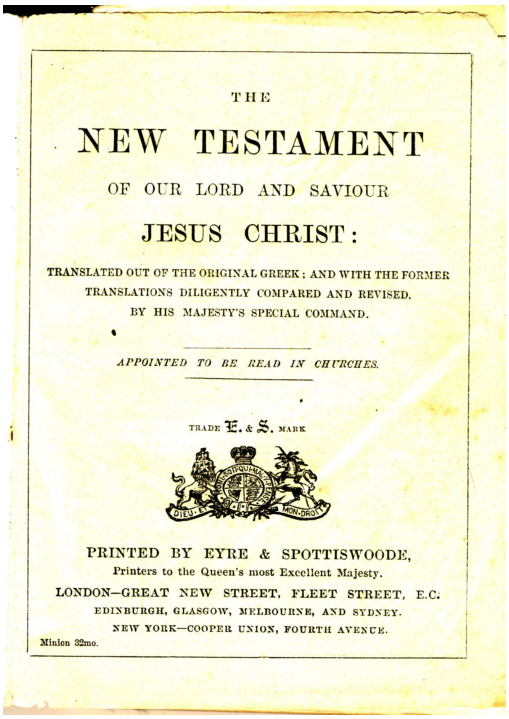

THE

NEW TESTAMENT

OF OUR LORD AND SAVIOUR

JESUS CHRIST:

TRANSLATED OUT OF THE ORIGINAL GREEK; AND WITH THE FORMER TRANSLATIONS DILIGENTLY COMPARED AND REVISED, BY HIS MAJESTY'S SPECIAL COMMAND.

APPOINTED TO BE READ IN CHURCHES.

TRADE E. & S. MARK

PRINTED BY EYRE & SPOTTISWOODE,
Printers to the Queen's most Excellent Majesty.
LONDON—GREAT NEW STREET, FLEET STREET, E.C.
EDINBURGH, GLASGOW, MELBOURNE, AND SYDNEY.
NEW YORK—COOPER UNION, FOURTH AVENUE.

Minion 32mo.

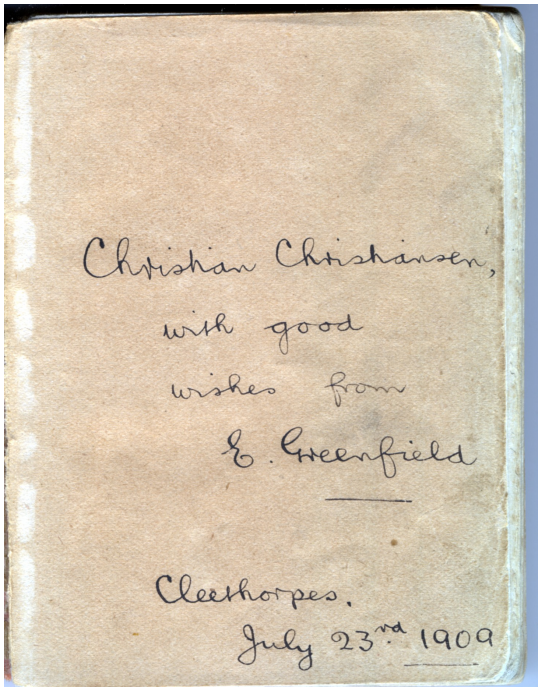

Christian Christiansen,
with good
wishes from
E. Greenfield

Cleethorpes.
July 23rd 1909

Arkiv: Ove Christiansen

Foruden deres skolegang har de ældste af børnene også gået i søndagsskole i den nærliggende St. Aidans church, som ligger på hjørnet af Hart Street og Grimsby Road.

Foto: Ove Christiansen, 1986

Det efterår, hvor familien vendte tilbage til Danmark modtog min far en flidspræmie, en 2.-pris for god opførsel. Præmien bestod af en bog om dyrebeskyttelse, ”Band of Mercy”.

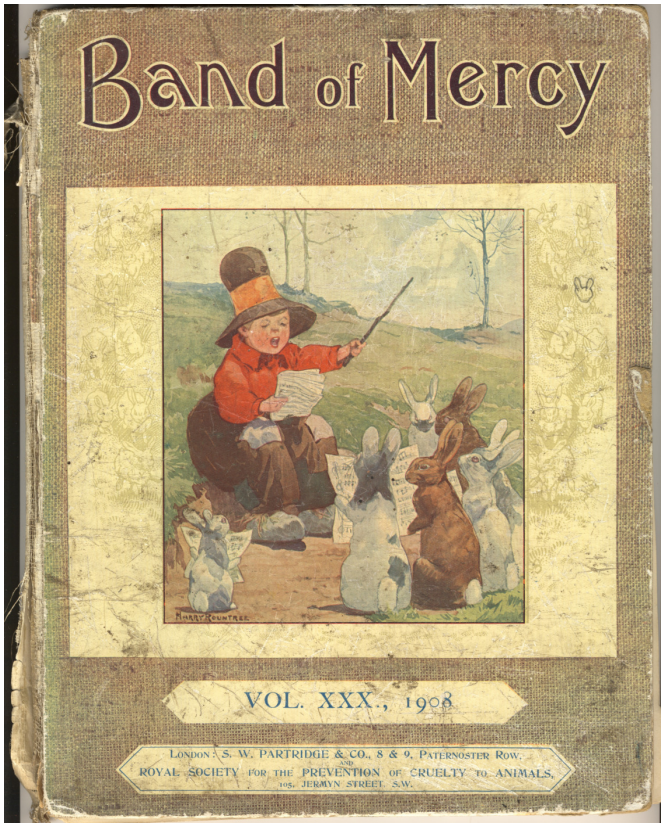

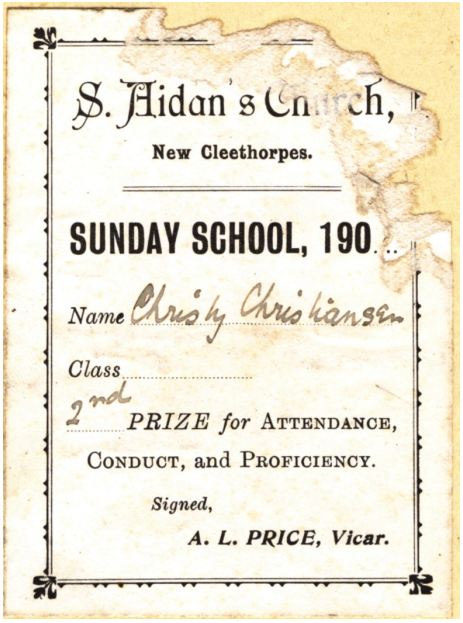
S. Aidan's Church,
New Cleethorpes.
SUNDAY SCHOOL, 190..
Name Christy Christiansen
Class
2nd PRIZE for ATTENDANCE, CONDUCT, and PROFICIENCY.
Signed,
A. L. PRICE, Vicar.

Arkiv: Ove Christiansen.

Korrespondance.

Bedstefar havde store forhåbninger til sit ophold i England. Bl.a havde han en plan om, at han efter 10 år ville have tjent penge nok til at kunne købe en gård, når han vendte hjem. Dette illustreres af bevarede brudstykker af korrespondancen mellem bedstefar og hans far, min oldefar, Lars Christiansen.

I et brev dateret "Grimsby d. 27/12.05" fortæller han optimistisk om sine fremtidsplaner samt om en nylig indtruffen lykkelig begivenhed (hans forudsigelse vedrørende børneflokkens forventede størrelse og sammensætning har været tæt på):

Mine bedsteforældre fik ni børn; seks drenge og tre piger. De fem blev født i England: Margrethe, Christian, Carl, Lars, Knud. Her ses de fire "engelske" sønner, fra venstre: Lars, Carl, Knud, Christian. Desværre har jeg ikke noget billede af Margrethe fra tiden i England. En yngre søster, Kirsten, blev - siger man - lavet i England, men født i Danmark. Arkiv: Ove Christiansen.

"...vi have altsaa faaet en Dreng til, som er født den 21 December og vist nok skal hedde Lille Lars. Det skulde ellers have været en Tøs, som kunde været opnævnt efter min nys afgangne Svigermoder. De andre tre befinder sig særdeles vel, Karl er snart den største ad dem alle...

Jeg haaber at vi faa 7 Sønner og tre Døtre og at vort afkom maa blive mangfoldige som Stjærnerne paa Himlen og Sandet ved Havets Bred...

Skal jeg engang have en Bondegaard, saa tror jeg at en to Hestes bliver den mest Passende Størrelse, ikke fordi jeg ikke tror at jeg ikke kunne drive en 4 Hestes Gaard, men fordi jeg ligesom du ikke tror paa at være økonomisk trykket. Jeg

kommer vel til at holde baade Karl og Pige til at begynde med, og dette kan vel ikke lade sig gøre paa et Husmandssted... ”

(.... Her bringes ikke flere eksempler på korrespondance ...)

Henimod slutningen af opholdet har der været en korrespondance mellem bedstefar og hans far om hans tilbagevenden til Danmark og til Landsled med sin familie. Af denne korrespondance findes kun nogle af oldefars breve, og man må gætte sig til, hvad bedstefar har skrevet. Men åbenbart har han været nødt til at indrømme, at hans planer er løbet lidt ud i sandet. Efter ni år i England har han lige været i stand til at spare op til billetten hjem til familien og deres indbo og til at leve af det første år.

Måske var der også en anden årsag til familiens tilbagevenden til Danmark. Faster Margrethe fortalte mig engang, at i årene, der førte op til første verdenskrig, var det at være dansker i England begyndt at blive lidt upopulært. Delvist fordi danskere blev betragtet som en slags ”halvvejs tyskere”, og delvist fordi danskere, der – ligesom bedstefar – var kommet til England for at arbejde dér i et begrænset tidsrum[1], havde beholdt deres danske statsborgerskab og derfor ikke kunne forpligtes til at gøre engelsk militærtjeneste, hvis det i tilfælde af krig blev nødvendigt at indføre tvungen militærtjeneste i England.

[1] Arbejdskraftens frie bevægelighed fandtes også den gang. Min morfar, "skomager Harlev" i Haarbølle på Møn, var skomagersvend, og som sådan gik han "på valsen" gennem hele Tyskland og boede og arbejdede i Berlin indtil 1890.

S/S Kastoria og den sidste tur.

Ét af bedstefars breve hjem til forældrene er dateret "S.S.Kastoria d. 15/3.06.", hvor "Kastoria" er navnet på den trawler, hvor han var påmønstret: Den var bygget i 1900 og har altså været helt ny, da bedstefar og bedstemor kom til England. Trawleren blev ejet af "Great Grimsby & East Coast Steam Fishing Company Limited" og havde registreringnummeret "GY1155".

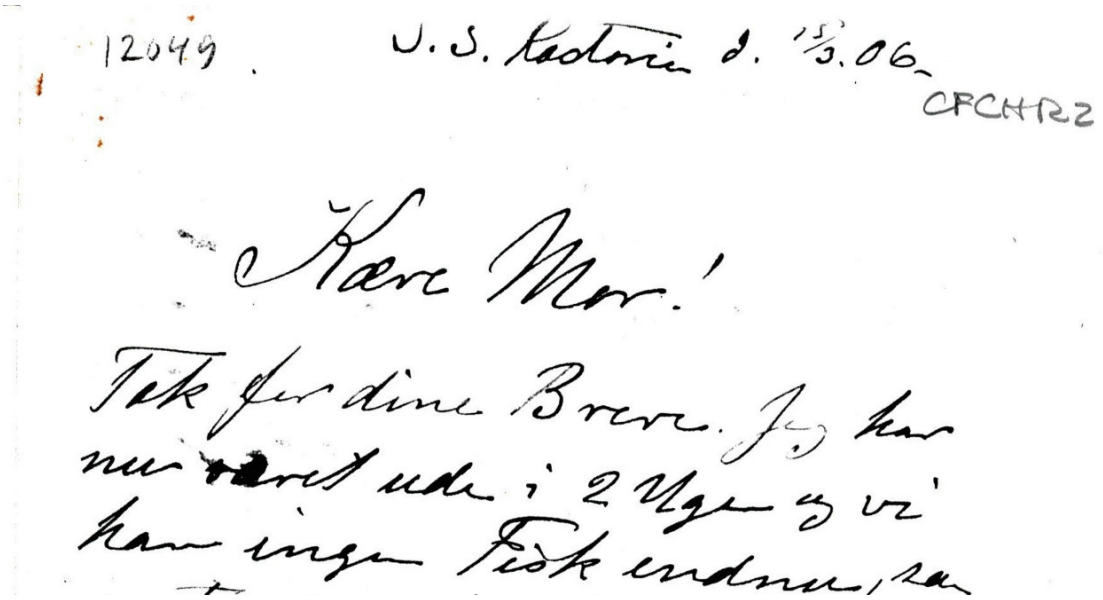
12049. S.S. Kastoria d. 15/3.06.
CFCHRZ

Kære Mor!

Tak for dine Breve. Jeg har nu været ude i 2 Uger og vi har ingen Fisk endnu, men

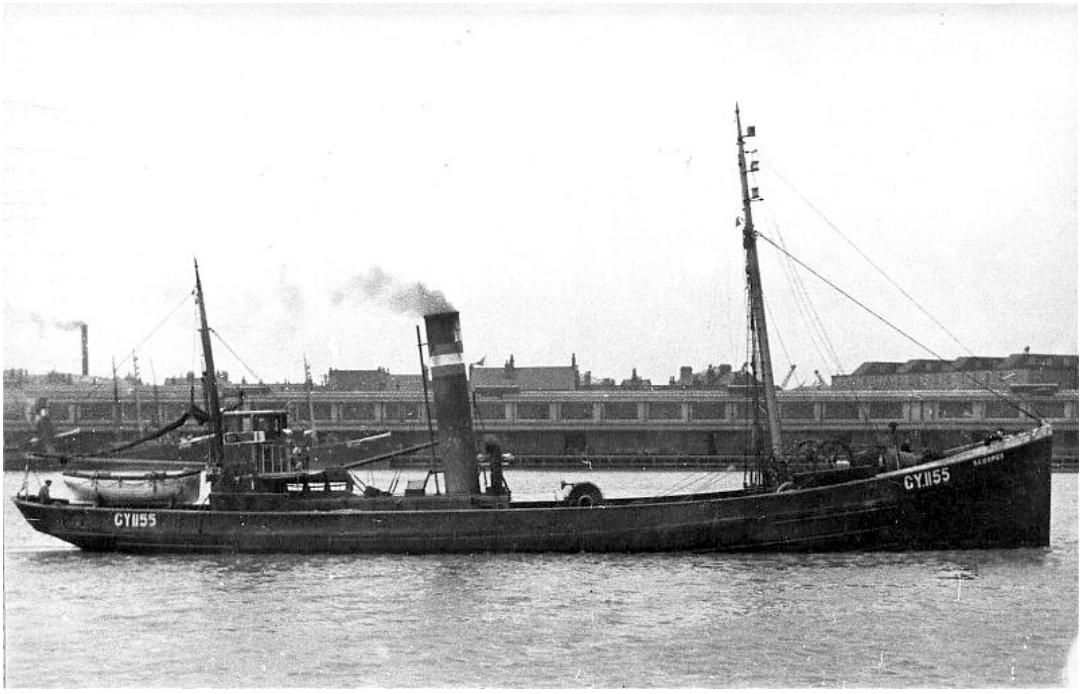

(www.shipsnostalgia.com)

På sin allersidste tur med “Kastoria” før tilbagerejsen til Danmark tog bedstefar sin ældste søn, Christian, min far, med sig på turen, og min far fik en oplevelse, som han aldrig glemte. Den 24. juli 1909, på min fars 6-års fødselsdag, opholdt de sig i Tromsø i Norge,hvor de gik i land, og bedstefar købte en fødselsdagsgave til sin søn. En norsk børnebog med titlen ”Gudbrand i Lien”, som er et norsk sidestykke til ”Hvad fatter gør…”.:

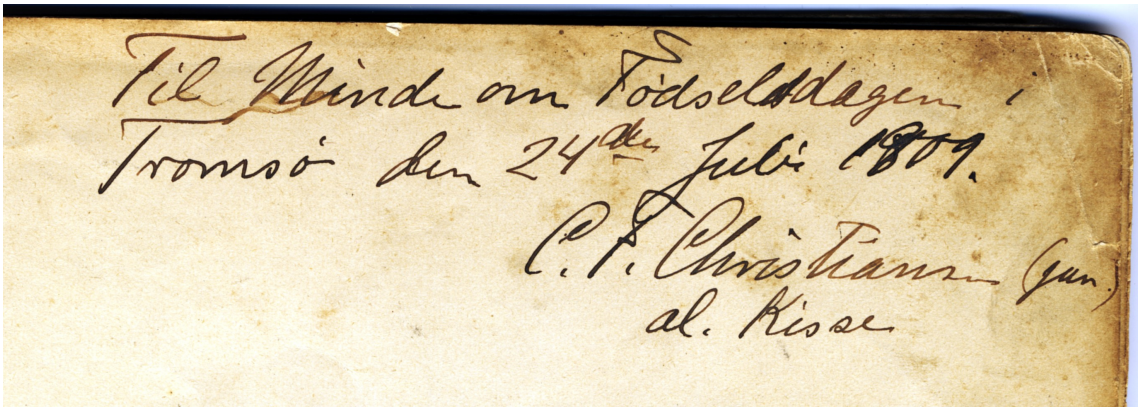
Til Minde om Fødselsdagen i
Tromsø den 24de Juli 1909.
C. P. Christiansen (jun.)
al. Kisse

Arkiv: Ove Christiansen

Det lykkedes også min far at fange en fisk i løbet af turen, men der blev senere hvisket om, at det vist var ét af besætningsmedlemmerne, som havde anbragt fisken på krogen - måske lidt bagvendt -, mens min far vendte ryggen til.

Til min fars 50-års fødselsdag i 1953 havde en af hans brødre - jeg tror det var Hemming - skrevet en sang til melodien fra ”Bamses fødselsdag”, og her blev historien kommenteret (som ynge havde min far det med at holde munden lukket på en lidt skæv måde, der kunne ligne en rødspætte) - (Slotshøj var navnet på forsamlingshuset i Keldby Sogn):

Til Slotshøj kom vi alle mand,
for her skal være gilde.
Og det er farbror Christian,
som se os gerne ville.
Hip hurra for storebror
fylder femti år i år.
Hip hurra for storebror,
som fylder femti år.

Ja, der er gået mange år,
fra Kisse han var lille.
Hans skæve mund ku' tyde på,
han rødspæt' være ville.

Som rødspæt' kom han viden om,
ja helt til Hvidehavet,
og torsken bed på krogen; men
den bed skam på med halen.
……

Modtaget af Per Christiansen.

Min far talte ofte om at rejse tilbage til England for at gense det sted, hvor han var født. Men han fandt aldrig tiden til det, og han døde i 1968. Havde han fundet tiden til et gensyn med sin fødeby, havde han måske også haft en chance for at se “Kastoria” igen.

Trawleren “Kastoria” fik nye ejere i 1914; navnet blev ændret til “Scooper”, men registreringsnummeret var stadig GY1155. I perioden 1915-1919 gjorde den tjeneste i Royal Navy som såkaldt ”Admiralitets-trawler”. Disse trawlere blev i krigstid rekvireret af flåden for at fungere som mine-læggere, kystbevogtningsfartøjer, o.l. Båden forblev i aktiv tjeneste indtil 1961, hvor den blev solgt til Holland. Den 12. maj 1961 blev den slettet fra fiskeri-registet i Grimsby, og senere samme måned ankom den 61 år gamle trawler til Den Helder i Holland for at blive ophugget.

Kastoria / Scooper
(Arkivfoto: Instituut voor de Nederlandse zeevisserij)

Billeder fra Cleethorpes

Rækkefølgen af disse billeder er tilfældig. Nogle af de gamle billeder er stillet til rådighed af min fætter, Ole Christiansen.

49 Hart Street. Foto: Ove Christiansen 1986

Hart Street set fra Sidney Park. Foto: Ove Christiansen 2002.

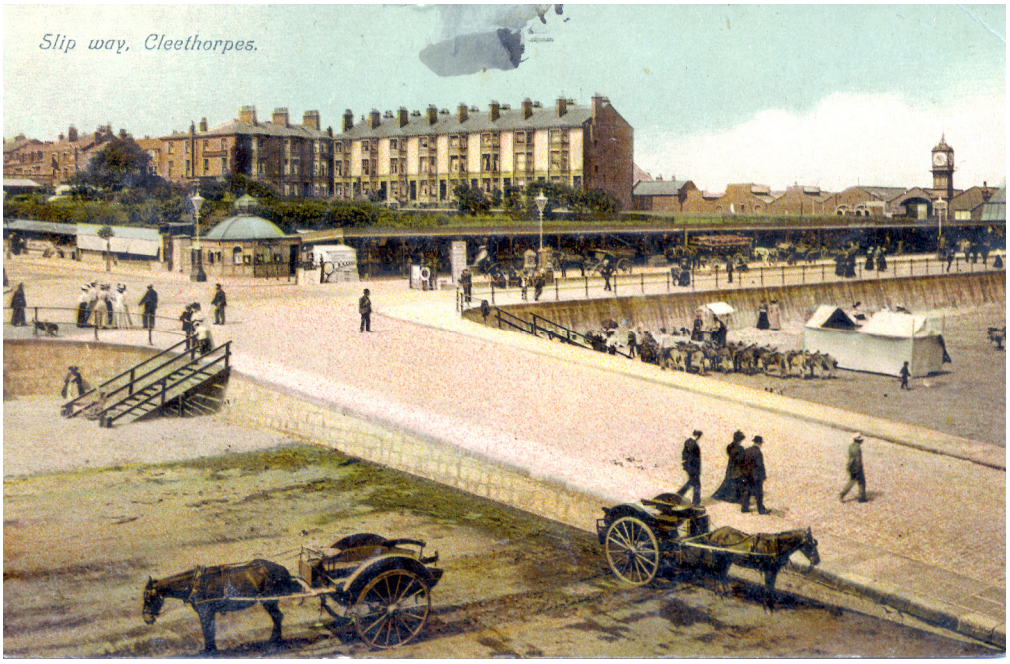

The Slip Way. Arkiv: Ole Christiansen

The Promenade. Arkiv: Ole Christiansen

Strandpromenaden. Foto: Ove Christiansen 1986.

Skolen i Elliston Street. Foto: Ove Christiansen 20002.

Pier and Pavillion. Foto: Ove Christiansen 2002.

Tilbage til Landsled

Sidst på sommeren 1909 vendte familien tilbage til Landsled. Min fætter Arne fortalte, at høsttravlheden på det lille husmandssted ikke helt havde været overstået på grund af Lars Christiansens død. Stadigvæk iført sit fine jakkesæt havde vores bedstefar imiddelbart efter ankomsten til Landsled lagt jakken for at gå i marken og hjælpe til med høstarbejdet.

Men det er længe siden, fætter Arne fortalte mig om den episode, som han selv havde fået fortalt, og nu kan jeg ikke længere spørge ham om detaljerne.[2] Og fætter Arnes to ældre brødre, Svend og Anton kan jeg ikke længere spørge.

[2] En lille påmindelse: Husk at høre efter, når de, som kan huske, har noget at fortælle. En dag kan de ikke fortælle mere, og alt for meget af deres erindring gåt tabt.

Gensyn med Cleethorpes

I 1986 besøgte jeg selv Grimsby og Cleethorpes. På turistkontoret i Cleethorpes fik jeg at vide, at de fleste Bed & Breakfast's lå i kvarteret omkring en gade, der hedder Isaacs Hill. Herfra var der kort vej at gå ind mod Grimsby ad Grimsby Road, indtil jeg nåede Hart Street, der munder ud i den sydlige side af Grimsby Road. Det var med en ubestemmelig spænding i kroppen, jeg nærmede mig Hart Street og så det hus, hvor min far boede sine første seks leveår.

Jeg overnattede i min fars fødeby, og dagen efter tog jeg toget til York for at se byens vikingetidsmuseum. I York hedder de fleste af gaderne i den gamle bydel noget, der ender med "-gate"; ikke det engelske ord "gate", der betyder port eller låge, men det skandinaviske ord for "gade".

Siden har jeg yderligere besøgt Cleethorpes to gange. Derunder også det lokalhistoriske arkiv i Grimsby.

Strandpromenaden i Cleethorpes 1986 ved lavvande. Sammenligner man med det gamle postkort ved historiens begyndelse, får man indtryk af det kraftige tidevand. Der er tale om en kombination af to fotografier. Foto: Ove Christiansen 1986.

Kilder:

Anton Hansen
Arne Hansen
Grimsby Central Library, Local Studies Library, Grimsby
Elliston Infants School, Cleethorpes, v. Head Teacher Marlene Ranshaw.
Instituut voor de Nederlandse zeevisserij, Vlaardingen, Holland
Møns Museum
National Fishing Research Centre, Grimsby
Ole Christiansen
Per Christiansen
Poul Christiansen
Svend Hansen
Vivian Lind (www.vivianlind.dk)

Erindringer og Korrespondance

I den foregående beretning om mine bedsteforældres liv i Grimsby blev der bragt citater fra en brevveksling mellem min bedstefar og hans far, Lars Christiansen. Nogle af disse breve har "overlevet" og er af min fars ældste søster, Margrethe Christiansen, blevet overdraget til Møns Museum.

Størstedelen af disss breve bringes ikke i dtte prøvetryk.

Her kommer en familiehistorisk beretning nedskrevet af min oldefar, Lars Christiansen.

Der er tale om et dokument skrevet med gammeldags retskrivning af personer, som måske heller ikke har været fortrolig med dén retskrivningsnorm. Jeg har været så omhyggelig som muligt i min afskrivning for at sikre, at det er brevskriverens stavemåde, der gengives, og ikke mine slåfejl. Jeg kan ikke udelukke, at der alligevel er smuttet et par slåfejl her og der.

Lars Christiansens historie.

Min fars families krønike starter med min oldefar Lars Christiansen:

Lars Christiansen med familie; fra venstre: Karen Margrethe Jensdatter (1842-1914), Lars Christiansen (1849-1909); bagved børnene Christian Frederik (min bedstefar), Johanne, Jens Jørgen. Arkivfoto: Svend Hansen

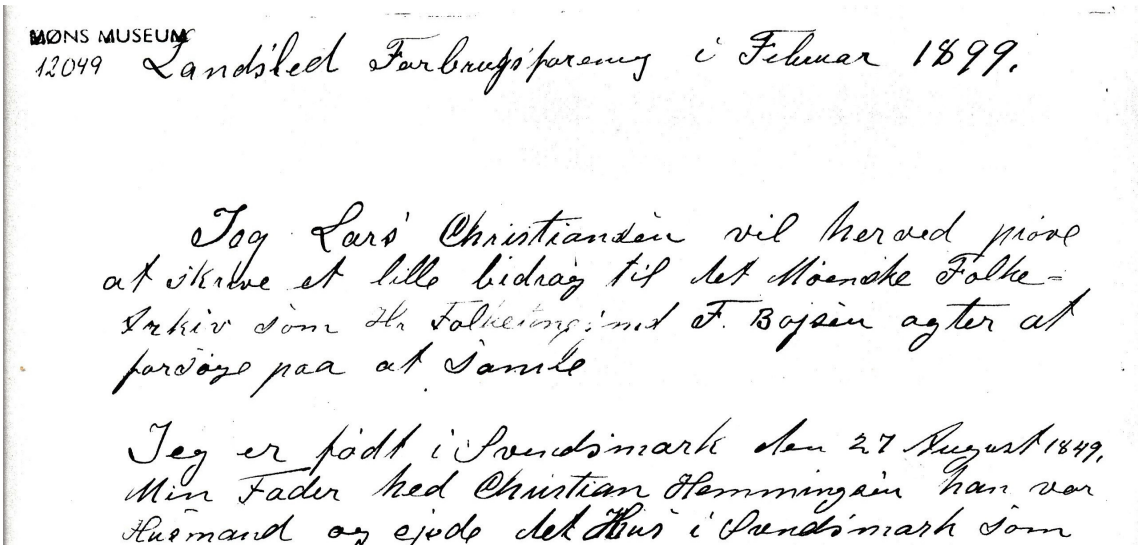
MØNS MUSEUM
12049
Landsled Forbrugsforening i Februar 1899.

Jeg Lars Christiansen vil herved prøve at skrive et lille bidrag til det Møenske Folke-Arkiv som Hr. Folketingsmand F. Bojsen agter at forsøge paa at samle

Jeg er født i Svendsmark den 27 August 1849. Min Fader hed Christian Hemmingsen han var Husmand og ejede det Hus i Svendsmark som

Landsled Forbrugsforening i Februar 1899.

Jeg, Lars Christiansen, vil hermed prøve at skrive et lille bidrag til det Møenske Folke-Arkiv, som Hr. Folketingsmand F.Bojsen[3] agter at forsøge paa at samle.

Jeg er født i Svendsmark den 27. August 1849. Min Fader hed Christian Hemmingsen han var Husmand og ejede det Hus i Svendsmark som betegnes med Matrikel N.12.b. der er 2 5/8 Tønde Land han var født i Juni 1809, paa Pollerup Kullegaard hans Fader hed Hemming Madsen og var Husmand ved et sted paa ca. 3 Tndr Land. Min Moder hed Maren Kirstine Larsen og var født den 10.maj 1811, i Frenderup hindes Fader var ogsaa Husmand og beboede et Fæstehus ved Frenderup Gade, med ca 3tndr Land Jord til. han Arbejdede paa Marienborg saa længe han kunde han døde da han var 77 Aar gammel. han hed Lars Jensen. Mine Forældre var begge Tjenestefolk føren de blev gift dog havde Moder lært at væve, hvad Fader heller ikke var ukjendt med da hans Moder ogsaa var Væverske. de blev gift i 1835 boede de i Tøvelde nogle Aar ved et Lejet Sted med 3 a 4 Tndr Land Jord til, 1845 Kjøbte de den Lod i Svendsmark Matrikel N.12 b som ovenfor er

[3] Frede Bojsen (1841-1926). Venstrepolitiker og højskolelærer. Grundlægger af Rødkilde Højskole på Møn. Forfatter af bøger om Møns historie: *Jakob Sunesøn af Møn* (1902), *Stege Bys Bog 1418-1607* (1904); *Af Møns Historie: Den forhistoriske Tid* (1905) og *Af Møns Historie II* (1906) .(Wikipedia).

nævnt, for Kjøbesum 300 Rigsdaler[4] (der skulde dog være 3 Tndr Land men de 3 skp Land var halvpart i en Parcel som var Lejet ud i 50 Aar for Lav afgift saa den kunde de jo ikke faa megen nytte af den blev solgt da den Mand døde som havde Lejet den) og de byggede dem der er Hus, væsentlig ved eget Arbejde med vægge af Klinet Ler og Straatag Gulv af Stampet Ler. - Jeg kan saa tydeligt huske vorledes, det saa ud 2 Fag til Stue 2 Fag til Kjøkken med Bagerovn aaben Skorsten med Kølle til Malttørring og Bryggersgryde og Haandkværn 2 Fag til Loe og 1 Fag til Stald til 1 Ko og 2 Faar Saa var Huset færdig dengang, men noget senere satte de en Lude til ved gavlen op til Kohuset for at faa Plads til en Gris, om nogle Aar igjen blev det nødvendig at Bygge en Sidefløj til på 3 Fag for at give Plads til Tørv, Brænde, Halm o.l. saa havde de da Husrum nok og det gjaldt da bare om at Arbejde for at faa betalt den gjæld de var kommen i ved alt dette jeg tror det var 150 Rigsdaler. Fader gik paa Daglejerarbejde hos Bonden(?) ved vis hjælp han fik Pløjet sin Jord men Daglønnen var kun lille, saa der kunde ikke blive meget af den til at betale gjæld med og Moder havde sin Væv og stod i Stuen, med den Arbejdede hun alt den tid hun kunde faa tilovers, fra alt det øvrige hun havde at passe saasom Koen Grisen Faarene og holde Huset Rent og Passe Børnene hørte jeg saa ofte hun med Stolthed sagde at naar hun lagde sin Fortjeneste ved siden af Faders, saa var den ligesaa stor som hans, men saa havde han jo da Kosten ude. dog fik hun ogsaa noget til hjælp til Kosten til sig og os, Børnene idet efter den Tids Skik Folk som fik vævet hos hende havde Mad med naar de kom med garnet og lod rende Konen som kom med garnet var da den Dag til Rendegilde hos Moder og da vankede der Kaffe m mere - naar saa Tøjet eller Lerredet eller Dynevaaret var vævet, saa gik Moder til Snævergilde og et af os Børn fik da gjerne lov til at følge med og det var da en stor højtid for hvem af os det traf. Saaledes gik tiden i deres bedste Aar med Slid og Slæb men alligevel med Tilfredshed. Da Børnene begynte at blive store jeg var omkring 10 Aar og jeg var den Yngste da var Gjælden betalt og de Byggede da 2 Fag Hus til, til en øverstestue, da var tiden allerede bleven mere

---

[4] 1813-1873 havde Danmark følgende møntsystem: 1 Rigsbankdaler var lig 6 Rigsbankmark og lig 96 Rigsbankskilling. 1 Rigsbankmark var altså lig 16 Rigsbankskilling. I 1873 konverterede man til Kroner og Ører, således at 1 Rigsbankdaler blev omvekslet til 2 Kroner. (www.dis-danmark.dk).
Daleren og skillingen har overlevet i sproget: Vi "skillinger sammen"; vi "...sparer på skillingen og lader daleren rulle"; langt op i min levetid(født i 1942) brugte man udtrykket "en daler" eller "en dalers penge" i betydningen 2 Kroner.
Bermærk, at selv 26 år efter at Kroner og Ører blev indført, "tænker" Lars Christiansen i 1899 stadig i Daler og Skilling. Og vi andre er endnu ikke begyndt at "øre sammen" eller "spare på øren og lade kronen rulle".

Fordringsfuld saa da skulde være Brædegulv jeg synes dengang, det var farlig fint. Min Fader havde indtil den tid faaet 1 Mark pr Dag i Dagløn eller 33 Øre det skulde selvfølgelig ikke løbe meget op men da Moder tjente noget med og de ved hjælp af deres lille Landbrug produserede det medste af hvad de brugte til Føden som Brød Øl Flæsk-Kjød Kartofler m m Mælk Smør og ligeledes til Klæderne som Hør og Uld som blev tillavet ved egne Hænder. Moder var Mester for det hele ja Fader hjalp til naar han var hjemme men det var han sjælden, naar der var særlig travlt kunde hun ogsaa tage en fremmed Kone til hjælp men ellers havde hun altid Travlt selv, hun Bagede Brød, Bryggede Øl Støbte og Tørrede og Malede Malt, Slagtede og Vadskede Kjærnede og med hensyn til Klæderne hun Høstede Hør Bragede Skættede Hejlede Spandt og Vævede. Ulden Klippede hun selv af Faarene Kartede og Spandt Farvede garnet og Vævede det eller Strikkede Strømper alt som det faldt hun var altid i virksomhed fra tidlig Morgen til sildig aften. Men saa var hun jo ogsaa fri for meget af nutidens Arbejde hun skulde ikke Vadske gulv for det var af Ler det blev fejet med en Riskost en gang om Dagen og strødt med Sand der blev ikke poleret eller Broderet saadan Fint Arbejde som at sy Navn paa en Skjorte Kjente hun ikke nej det maatte første Datteren lære. Saa havde de jo ikke meget at bruge Penge til de faa Skillinger de fik ind blev for det meste lagt hen til at betale den store gjæld de var kommen i ved at Bygge og da den var betalt ja saa skulde de jo i Sparekassen men der kom dog ikke mange. da øverstestuen blev bygget ja saa begynte ogsaa de nye tider Daglønnen blev sat op til 20 Skilling saa 24 saa 28 og endelig 2 Mark det var det højeste Fader naaede så blev han svagelig og Pengene rullede Raskere der kunde aldig blive noget tilovers, de opnaaede dog at faae 300 Kroner i Sparekassen inden nogen af Børnene blev gift det var akkurat saa Meget som de havde da de begyndte.
Fader døde den 8 September 1867.

Lars Christiansens slægtshistorie blev fortsat af sønnen C.F. Chrstiansen, men bringes ikke i denne smagsprøve.